

Taras Shevchenko National University of Kyiv
Polish-Ukrainian Centre for Humanities studies
International Society of Philosophy and Cosmology
and Partners

THE DAYS OF SCIENCE OF THE FACULTY OF PHILOSOPHY – 2023

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

May 11-12, 2023

ABSTRACTS

Uniwersytet
Wrocławski

UCSC

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Польсько-український центр гуманітарних досліджень

Міжнародне філософсько-космологічне об'єднання

та партнери

ДНІ НАУКИ ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ – 2023

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

11-12 Травня 2023

МАТЕРІАЛИ

Volodymyr Bugrov, Prof. Dr., Rector, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Leonid Huberskyi**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Vasyl Kremen**, Prof. Dr., National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Ukraine), **Anatoliy Konversky**, Prof. Dr., Dean of the Faculty of Philosophy, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Roman Sapeňko**, Prof. Dr., University of Zielona Góra (Poland), **Sergii Rudenko**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Oleg Bazaluk**, Prof. Dr. (International Society of Philosophy and Cosmology), **Anatolii Yermolenko**, Prof. Dr., H.S. Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine (Ukraine), **Oleg Rafalskiy**, Prof. Dr., Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine), **Serhii Yosypenko**, Institute of Philosophy named after Gregory Skovoroda, National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine), **Protoiereus Vitaliy Klos**, Prof. Dr., Kyiv Orthodox Academy (Ukraine), **Bogdan Trocha**, Prof. Dr., University of Zielona Góra (Poland), **Tomasz Mróz**, Prof. Dr., University of Zielona Góra (Poland), **Cristián Santibáñez**, Catholic University of Concepción (Chile), **Paweł Walczack**, Assoc. Prof. Dr., University of Zielona Góra (Poland), **Piotr Jakub Fereński**, Prof. Dr., Institute of Cultural studies, University of Wrocław (Poland), **Serhii Terepyshchyi**, Prof. Dr., Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine), **Oleg Batrymenko**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Fedir Vlasenko**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Iryna Dobronravova**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Taras Kononenko**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Iryna Maslikova**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Dmytro Nelipa**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Myroslav Rusyn**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Yevhen Kharkovschenko**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Iryna Khomenko**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Lydmyla Shashkova**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Yaroslav Sobolievskiy**, Assoc. Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine), **Petro Shlyahun**, Prof. Dr., Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

*Printed according to resolution of Scientific Council
of the Taras Shevchenko National University of Kyiv Faculty of Philosophy
(Minutes of meeting № 13 from 23.05.2023)*

«The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2023», International Scientific Conference (2023 ; Kyiv). International Scientific Conference «The Days of Science of the Faculty of Philosophy – 2023» [Abstracts] / Ed.board: A.Konverskyi [and other]. – Kyiv: Publishing center «Kyiv University», 2023. – 477 p.

The authors of the published materials are fully responsible for the selection, accuracy of the facts, quotes, economic statistics, personal names and other information. The editorial board reserves the right to shorten and edit the submitted materials.

© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing centre «Kyiv University», 2023

Бугров Володимир Анатолійович, к.філос. н., професор, ректор, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна), **Конверський Анатолій Євгенович**, акад. НАН України, д-р філос. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Сапенко Роман**, д-р філос. наук, професор, Зеленогурський університет (Польща), **Руденко Сергій Валерійович**, д-р філос.н., проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Базалук Олег Олександрович**, д-р філос.н., проф., Міжнародне філософсько-космологічне об'єднання (Україна), **Соболєвський Ярослав Андрійович**, канд. філос. наук, доц., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Троха Богдан**, д-р філол. наук, професор, Зеленогурський університет (Польща), **Мруз Томаш**, д-р філос.н., проф., Зеленогурський університет (Польща), **Валчак Павел**, к. філос.н., проф., Зеленогурський університет (Польща), **Ференські Пьотр Якуб**, д-р філос.н., проф., Вроцлавський університет (Польща), **Єрмоленко Анатолій Миколайович**, д-р філос. наук, проф., Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України (Україна), **Рафальський Олег Олексійович**, д-р істор.наук, проф., Інститут політичних та етнонаціональних досліджень НАН України (Україна), **Йосипенко Сергій Львович**, д-р філос. наук, проф., Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України (Україна), **Протоїєрей Клос Віталій Володимирович**, д.н. з богослів'я, професор, Київська Православна Богословська Академія (Україна), **Крістіан Сантібанез**, Університет Католика де ла Сантісіма Консепсьон (Чилі), **Терепищий Сергій Олександрович**, д-р філос. наук, проф., Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова (Україна), **Батрименко Олег Володимирович**, д-р політ. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Власенко Федір Павлович**, к. філос. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Добронравова Ірина Серафимівна**, д-р філос.н., проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Кононенко Тарас Петрович**, д-р філос.н., проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Маслікова Ірина Ігорівна**, д-р філос.н., проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Неліпа Дмитро Васильович**, д-р політ. наук, доц., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Русин Мирослав Юрійович**, д-р філос.н., проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Харьковщенко Євген Анатолійович**, д-р філос. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Хоменко Ірина Вікторівна**, д-р філос. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Шашкова Людмила Олексіївна**, д-р філос. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна), **Шляхтун Петро Панасович**, д-р філос. наук, проф., КНУ імені Тараса Шевченка (Україна).

*Рекомендовано до друку вченою радою філософського факультету
(протокол No 13 від 23 травня 2023 року)*

«Дні науки філософського факультету – 2023», Міжн. наук. конф. (2023; Київ). Міжнародна наукова конференція «Дні науки філософського факультету – 2023», 11-12 трав. 2023 р.: [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2023. 477 с.

Адреса редакційної колегії: 01601, Київ, вул. Володимирська, 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, філософський факультет; (38044) 239 31 94

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи не повертаються.

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ «Київський університет», 2023

COMPETITIVENESS OF PERSONALITY AS A CONDITION FOR ADAPTATION IN FORCED MIGRATION

Огороднійчук М.В., кандидат філософських наук, доцент кафедри права та публічного управління історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка

Mariia Ogorodniychuk, PhD, Associate Professor of the Department of Law and Public Administration, Faculty of History, Zhytomyr Ivan Franko State University <https://orcid.org/0000-0002-9050-8523>

Abstract. The article is devoted to a socio-philosophical analysis of modern civilizational progress, which is characterized as conflictual and contradictory, because it is filled with various processes: post-globalization, which appears as an internally contradictory process that causes movement from the periphery to the center. intensification of the processes of massification, informatization, technologization of all spheres of life of societies, which, in turn, deepens existing conflicts and causes new ones that humanity has not yet known in its history: information wars, virtual wars, etc. It is also argued that the personality develops in the situational world, which, in turn, requires the individual to mobilize all his essential forces and abilities for not just physical survival, but also further formation and development. This becomes possible thanks to the competitiveness of the individual, which involves the search and creation of such optimal conditions that contribute to the realization of the desired. **Key words:** competitiveness, personality, forced migration, conflicts, war.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК УМОВА АДАПТАЦІЇ ПРИ ВИМУШЕНІЙ МІГРАЦІЇ

Анотація. Стаття присвячена соціально-філософському аналізу сучасному цивілізаційному поступу, що характеризується як конфліктний і суперечливий, адже наповнений різного роду процесами: постглобалізацією, що постає внутрішньо-суперечливим процесом, який спричиняє рух від периферії до центру; інтенсифікація процесів масовізації, інформатизації, технологізації усіх сфер життєдіяльності суспільств, що в свою чергу, поглиблює існуючі конфлікти, так і спричиняє нові, які

людство ще не знало у своїй історії: інформаційні війни, віртуальні війни тощо. Також стверджується, що особистість розвивається у ситуативному світі, що, у свою чергу, вимагає від особистості мобілізації всіх своїх сутнісних сил і здатностей щодо не просто фізичного виживання, а й подальшого становлення й розвитку. Це постає можливим завдяки конкурентоспроможності особистості, яка передбачає пошук й створення таких оптимальних умов, які сприяють реалізації бажаного. **Ключові слова:** конкурентоспроможність, особистість, вимушена міграція, конфлікти, війна.

Вступ. Розвиток сучасного світу обумовлений різного роду процесами, що пов'язані з інтенсивним розгортанням новітніх цивілізаційних процесів: постглобалізацією, технологізацією, інформатизацією, що відповідним чином загострюють та ускладнюють вже існуючі конфлікти й війни, а також породжують нові, відповідників яких у світі і у міжнародних відносинах ще не було; міграційні «цунамі» й масштабна міграційна криза, яка має глобальний характер існування, оскільки у багатьох країнах світу спостерігається притік мігрантів, зокрема у США, які намагаються вести виважену міграційну політику, країни Західної Європи (Німеччина, Франція), де потоки мігрантів вже спричиняють соціальні, релігійні конфлікти тощо; окрема проблема для українського суспільства це вимушені мігранти з України, оскільки за останніми даними з нашої держави виїхало майже третина працездатного населення, що свідчить про значну втрату людського капіталу й спричинить приріст в інших країнах світу, зокрема у Польщі, Румунії, Словаччині, Чеській Республіці, Німеччині тощо, оскільки більшість біженців має вищу освіту, знає іноземні мови. Саме у таких суперечливих умовах має щось бути в основні, що не тільки дасть сили й натхнення особистості вижити в таких складних й непередбачуваних умовах, а й набути відповідних здатностей, що дасть їй можливість перевершити світ й себе. Це, на нашу думку, конкурентоспроможність. Адже саме вона є втіленням й реалізацією можливого, тобто на рівні особистості це одночасно пошук й створення таких оптимальних умов, які сприяють реалізації бажаного. Іншими словами бажане стає дійним. І це виступає тим необхідним чинником інкультурації, який уможлиблює конструктивну адаптацію до нових умов, відносин, які спричинені війною. Це важливо не тільки для емігрантів, так і

для внутрішньо переміщених осіб, які втратили близьких, домівки, звичний спосіб життя тощо.

Методологія. Використовувались як загальнонаукові, так і філософські підходи, принципи, методи.

Результати. Починаючи з настанням XXI ст. особистість постійно перебуває у стресових, або ж можна сказати й в «межових ситуаціях». Пандемія Covid-19 спричинила цілу низку умов до яких а ні світ в цілому, а ні кожна особистість зокрема не були готові. Це суттєвим чином змінило умови соціалізації й інкультурації індивідів. Зокрема робота, навчання, все що можна було, перейшло в режим онлайн, що, у свою чергу, обумовило появу нових програм навчання і створення засобів дистанційного навчання з використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій і платформ (Google Meet, Google Class Room, Zoom, Moodle), створення й адаптація нових навчальних програм у багатьох закладах освіти різних рівнів по всьому світові, враховуючи ситуацію сьогодення, що вже не тільки пов'язано з пандемією, а з військовою агресією росії щодо України. Пандемія, війна не спричинили калапсу соціального життя, завдяки конкурентоспроможності не тільки окремої особистості, а й суспільства в цілому, оскільки люди по всьому світові мобілізували свої сили, здатності для пошуку умов, способів не тільки для фізичного виживання, а й для соціального, духовного становлення. Особистість сьогодення набуває соціальних навичок на двох рівнях. Перший рівень – це включення у реальну взаємодію з іншими людьми, у реальному просторі і часі, а другий рівень – соціалізація відбувається у віртуальному просторі, де взаємодія здійснюється опосередковано через соціальні мережі зокрема Facebook, де простір і час постають як несуттєві, тому що спілкування, взаємодія може відбуватись у будь який час і відстань не відіграє жодної ролі. Отже, використання сучасних засобів зв'язку WhatsApp, Viber, різноманітних соціальних мереж Facebook, Twitter та ін., з одного боку спрощують і пришвидшують взаємодію, збільшують контакти знайомства, що постало дуже важливим і необхідним як під час пандемії, так і під час війни. Це не просто пошук безпечного місця, а й організація допомоги, функціонування й розвиток волонтерського руху у світовому масштабі. А, з іншого боку, це спричиняє заміну соціального реального оточення на віртуальне, де людина «замикається» тільки на образному спілкуванні. Адже, у віртуальному просторі

соціалізація здійснюється не безпосередньо між особистостями, а опосередковано через створений нею образ. Але досить часто при створенні образу можуть виникати невідповідності між реальною людиною, її соціальним оточенням та тим, що вона проєктує у віртуальний простір і, як наслідок, може призводити як до конструктивних, так і деструктивних наслідків.

Висновки. Життя сучасної людини суттєво відрізняється від традиційного. Сучасна особистість живе і розвивається в ситуативному світі: динамічні зміни в економічній, політичній, морально-етичній, культурній сферах, пандемії, конфлікти, війни, з необхідністю вимагають від особистості мобілізації всіх своїх здатностей й можливостей, адже самовизначення і самоусвідомлення, постають можливими лише тоді коли особистість постає конкурентоздатною і конкурентоспроможною.